Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

U-kirje 28/2017 vp; RoHS-direktiivin muutos

Neuvotteleva virkamies Else Peuranen,
ympäristöministeriö
Eduskunnan ympäristövaliokunnan kokous 5.4.2017

Taustaa

- Ensimmäinen RoHS-direktiivi annettiin 2002 (2002/95/EY)
  - sovellettiin 1.7.2006 jälkeen markkinoille luovutettuihin sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin, ei koskenut kaikkia laiteryhmiä
- Nykyinen RoHS-direktiivi (2011/65/EU) korvasi vuoden 2002 direktiivin
  - Täytäntöön EU:ssa tammikuussa 2013; täysharmonisointi
  - Suomessa täytäntöön lailla 387/2013 ja ympäristöministeriön asetuksella 419/2013
- Rajoitetaan tiettyjen vaarallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa
  - Lyijy, elohopea, kadmium, kromi-VI, polybromibifenyylit, polybromi-difenyylieetterit sekä heinäkuusta 2019 lähtien neljä ftalaattia (DEHP, BBP, DBP ja DIBP)

Sähkö- ja elektroniikkalaitteen luovutus markkinoille

- Jos laite kuuluu RoHS-direktiivin soveltamisalaan, sen on täytettävä direktiivin vaatimukset
  - CE-merkintä osoittaa laitteen olevan vaatimusten mukainen
  - Elinkeinonharjoittajalla velvollisuus osoittaa vaatimustenmukaisuus (tekniset asiakirjat, EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus)

- Eräitä laitteita suljettu soveltamisalan ulkopuolelle (mm. aurinkosähköpaneelit)

- Poikkeuksia vaarallisten aineiden käyttökiellosta myönnetty eräille käyttökohteille sekä eräille liitäntäjohdoille ja varaosille
  - Käyttökohdepoikkeukset komission delegoituina direktiiveinä
  - Liitäntäjohto- ja varaosapoikkeus porrastettu sen mukaan, miten ko. laiteryhmä tulee direktiivin soveltamisalaan; uudelleenkäyttö mahdollista vain ennen 1.7.2006 markkinoille luovutetuista laitteista talteenotetuilla liitäntäjohdoilla ja varaosilla

Ainerajoitusten voimaantulo eri laiteryhmillä

- 1.7.2006
  - kodinkoneet, tieto- ja teletekniset laitteet, kuluttajaelektroniikka, valaistuslaitteet, sähkö- ja elektroniikkatyökalut, lelut, vapaa-ajan- ja urheiluvälineet, automaatit
- 22.7.2014
  - terveydenhuollon laitteet sekä tarkkailu- ja valvontalaitteet
- 22.7.2016
  - in vitro -diagnostiikkaan tarkoitetut terveydenhuollon laitteet
- 22.7.2017
  - teollisuuden tarkkailu- ja valvontalaitteet
- 22.7.2019
  - muut sähkö- ja elektroniikkalaitteet

Komission ehdotus COM(2017) 38 final

- Soveltamisalan ulkopuolelle lisää laitteita:
  - Pilliurut → oikea äänensointi edellyttää lyijyn käyttöä, ei korvattavissa muulla aineella
  - Vetomoottorilla varustetut työkoneet (esim. siivouskoneet) → vastaavat työkoneet, joissa teholähde mukana, jo suljettu ulos soveltamisalasta; molempia valmistetaan usein samoilla tuotantolinjoilla

- Laitteen korjaaminen ja jälleenmyynti mahdolliseksi, vaikka varaosa tai liitäntäjohto ei täyttäisikään RoHS-vaatimuksia
  - Laajenee kaikkiin sähkö- ja elektroniikkalaitteisiin: terveydenhuollon laitteet, tarkkailu- ja valvontalaitteet sekä heinäkuussa 2019 soveltamisalaan tulevat laitteet
  - Tavoitteena pidentää laitteiden käyttöikää ja vähentää vaarallisen jätteen syntymistä
  - Erityisesti kalliimpia laitteita korjataan ja luovutetaan uudelleen markkinoille; korjattuja laitteita voidaan tuoda EU-alueelle muualta

Komission ehdotuksen vaikutukset

- Ehdotus ja sen vaikutusarviointi eivät sisällä kattavaa arviota vaikutuksista

- Arvioinnit pääasiassa suuntaa-antavia
  - Soveltamisalan ulkopuolelle rajattavissa laitteissa (pilliurut ja vetomoottorilla varustetut työkoneet) valmistajien kustannukset alenisivat
  - Viranomaisten laitevalvontaan kuluvan työmäärän arvioidaan vähenevän
  - Laitteiden korjaaminen ja käytettyjen laitteiden jälleenmyynti säästäisi kustannuksia, esim. sairaalat säästäisivät noin 170 miljoonaa € koko EU:ssa
  - Vaarallista jätettä muodostuisi noin 3000 tonnia vähemmän EU:n alueella, kun laitteiden käyttöikää voisi pidentää → ehdotus tukee laitteiden uudelleenkäyttöä ja siten kiertotaloutta

Valtioneuvoston kanta

- Ehdotus toissijaisuusperiaatteen mukainen
  - korjataan nykyisen RoHS-direktiivin ongelmia

- Ehdotus kannatettava
  - Pidentää sähkö- ja elektroniikkalaitteiden käyttöikää
  - Edistää näiden laitteiden uudelleenkäyttöä, joten on jätelain etusijajärjestyksen mukainen
  - Vältytään noin 3 000 tonnilta sähkö- ja elektroniikkajätettä
  - Tukee kiertotaloutta EU:ssa
  - Käytettyjen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden jälleenmyynti säästää hankintakustannuksia (esim. sairaalat säästäisivät noin 170 miljoonaa € koko EU:ssa)